

A lámpás csávó

Csöndesek az utcák, egy-egy sietős kutya tapan- csának és körmének fi- nom kis hangját hallani csupán. Hideg van hajnali négykor, az őszer bejára- tánál a pufajkás jegyszedő szótlanul veszi el a pénzt. Amatőr árusok hajlon- ganak a sötétben, újságpapírra, nylonra pakolják holmijaikat. Apró fénypöttyű tűnik fel, nyomában nyikorgás, recsegés.

Hát megjött a lámpás csávó. A recsegés és a magánfény megszűnik, kézimeghajtós lámpáját leteszi, hogy portékáját elrendezze. A vásárlók még meleg, puha, bűdös ágyukban alszanak ilyenkor, de ideális a pillanat felmérni a színvonalat – meg is kér, hogy tartsam a szemem a dolgaim, míg ő körülnéz. Azzal fogja a lámpáját, a nyekergés halkul, kis fénye is távolodik.

Tűzet kér, rekedt hangján elégedetten közli, ha fél órával később jö- vünk, már csak vacak helyet kapunk, így viszont, figyelje csak meg, fiatal- ember, pompás vásárra van esélyünk. Cigarettejét az ösvényre fricskázza, és körútján szerzett újabb cuccait berendezi a többiek közé: szemüvegtok, láb- masszírozó fából, műsoros kazetták, napszíttá gumi- és plüssállatok, ron- gyosra olvasott könyvek, egy halom *Metal Hammer* a hetvenes évekből. Az a zöld BMW matchbox az enyém volt, jól emlékszem a karcolásra a motorházán. Neki friss szerzemény, beilleszti a többi kisautó közé.

A rózsaszín tréninges kislány persze egyből kiszúrja a lámpás csávó fakópink gumilovát, de az anyja, hallva az árát, gyakorlott mozdulattal ki- csavarta a gyerek kezéből, ez nem normális, mondta, s együttérzést keresve körülnézett: 18 lejt elkérni egy darab műanyagért! Hát, tényleg magasra tette a mércét a csávó. A kislány viszont nem mozdul, hiába rángatja az anyja, áll és üvölt a gumilóért. A jobbik persze győz, főként, hogy előkerült a nagymama is, csitítgatja a gyereket s a lányát, ez dühöng tovább, az meg torkaszakadtából bőg. Nagyon lassan haladnak. Már olyan ötven méterre lehetnek, amikor a lámpás csávó végre fölkapja a kibaszott lovat, és utánuk szalad.

– Hölgyeim! Hölgyeim! Egy pillanat! – a csávó feléjük nyújtja a rózsas- zín vackot. A gyerek boldogan vigyorogni kezd, a két nő arcára a hálálkodás készülődik kiülni. De félúton minden elakad:

– Maguknak 15 lejért odaadom.

Selyem Zsuzsa 15

UGYANAZOK A KUTYÁK

Amikor az anya meghallja, mit mond a faszkalap, egy pillanatra megtántorodik. A nagymama viszont azonnal előveszi pénztárcáját, odaadja a csávónak a 15 lejt, kitépi a kezéből a lovat, s a gyerek kezébe nyomja.

– Tudja, fiatalember – fordul hozzám, miután gondosan elrakta
16 a pénzt –, már ígért nekem egy másik asszony is 15 lejt ezért a lóért, azt mondta, visszajön, de itt az ilyesmire jobb, ha nem bázírozik az ember... Egyébként utálok árulni. Nem nekem való az efféle. Tekeregni szeretek a sorok közt.

Oroszlán

Ureczkiné elzárta az aragázt, befödte a fazekat, kikapcsolta a rádiót, levetette a kötényét, beleszagolt pulóverének hónaljába, legyintett, fölkapta kabátját, szatyrát, és elindult. Az utcára érve lassított: az egész lakótelep egy jégpálya, de hát kit büntessél meg, egyetlen lépcsőházban is laknak vagy ötvenen.

A kis fodrászszalonban hajlakk, sampon, különféle krémek illata keveredett a padlócsempét a két forgószerk körül vastagon beborító levágott haj szagával. Alina kezében az olló sebesen járt, tizenöt év körüli, szőke lány asszimmetrikus frizuráján dolgozott. Ureczkinét még mindig sokkolta az orr- vagy szájkarika, pedig látott ő ennél cifrábbat is a tévében, de az más, soha nem fogja megérteni, miért kell egyetlen fülbe nyolc-tíz fülbevaló, kinek tetszik az, ha a szemöldök át van fúrva, mint ennél a csitrinél is. Médi viszont szabad volt, éppen a seprűt hozta elő a sarokból, amikor meglátta Ureczkinét:

– Szervusz, drágám, már azt hittem, kolostorba vonultál!

– Szervusz, Médikém, el nem tudod képzelni, mennyi dolgom van, de most végre itt vagyok, ugye, van rám néhány percceskéd?

– Még szép, hogy van, foglalj helyet, kérlek, éppen összehúzó itt egy kicsit ezt a dísznólat, így ni, a szokott vöröset, ugye... hát persze... azért látszik ám, hogy rég nem jártál felém, ez a jó a mi mesterségünkben, nu-i așa, Alina?, nem lehet rólunk sokáig megfeledkezni... Na és mondd, Icukám, egyébként...

És Ureczki Icuka mondta. A hajcsavaroknál tartottak, amikor rátért a fiára, hogy nőszül, mire Médi megkérdezte, hogy hány éves is Pityu.

– Negyvenöt – válaszolt Ureczkiné.

– És eddig nem volt felesége? – kérdezte Médi a tükör felé fordulva.

A tükörben hosszan nézte a bolt előtti a járdát, talán várt még valakit. Egy kutya szedte a lábát határozottan a pár szem délelőtti járókelő között, kisvártatva megjelentek a többiek is, siettek, mint mindig.

– Dehogynem, kettő is – mondta a tükörben Ureczkiné, miközben elégedetten nézte új, vörös hajfűrtjeit. Mélyet szippantott a fodrászműhely szexi illatából, s alig palástolt büszkeséggel folytatta: – De tudod, hogy van ez: oroszlán a csillagjegye.

Trolibuszon

Valachi úr még mindig jó megfigyelő volt. Csak éppen már nem volt kivel megosztania észrevételeit – felesége öt éve, ahogy mondani szokás, a temetőben nyugszik, de ha élne is, Valachi úr soha nem pazarolta privát kapcsolataira információit. Egyetlen privát kapcsolatára. Az sincs már, de 17 mindegy.

Alig ért oda a buszmegállóhoz, még el sem foglalta kedvenc várakozóhelyét, ahonnan elsőként pillanthatta volna meg a közelgő járművet, már ott is állt az orra előtt a 3-as trolibusz. Némi bosszúságot vett észre magán: honnan szedik elő ezt az ősrégi Skoda 9TR-t, a múlt század hatvanas éveiben gyártottak ilyeneket Csehszlovákiában. Öröme is volt azonban: ablak melletti ülőhely, mellette senki.

Az ülés viszont, hogy ennek a hülye dialektikának sosincs vége!, az ülés kőkemény volt és nyirkos. Valachi úr megtapogatta a mellette levőt is, az üreset, de az is nedves volt. Óvatosan előrenyúlt, ugyanaz. Elbizonytalanodott, és fölneézett: a busz fenti ablaka zárva. És hát amúgy sem esik az eső.

Nem mondhatnám, hogy Valachi urat béke árasztotta volna el. Rádadásul arra lett figyelmes, hogy előtte három sorral két kutya beszélget, pontosabban be nem áll a szája az egyiknek, a másik bólogat.

Lehetek tíz-tizenkét évesek is, nagytestű, törődött kutyák rossz fogakkal. Az egyik bundája inkább barnás, a másiké inkább szürkés. Ültek a kőkemény trolibuszon, elülső mancsukkal megkapaszkodtak az előttük lévő szék támlájába, mert persze ezeknek az öreg Skodáknak még nem volt az ülés tetején fogantyúja.

Mintha politikáról beszélgetnének – Valachi úr hegyezni kezdte a fülét.

– Mert, kérdem én, hogy is volt '90 előtt? Nem ugathattál, de éltél.

A szürkebundás bólogatott. Valachi úr pedig morgott magában: ugyan mit tudhattok ti a tizenkét évetekkel arról, hogy mi volt '90 előtt... azaz, villant be hirtelen, egy kutyaév nagyjából hét emberévet tesz ki, következésképpen ez a barnás lehet vagy nyolcvan éves.

– S mit csináltak ezek? – a nyolcvanéves kutya ablak felőli mancsával egy nagyvonalú gesztussal a kinti világra mutatott. – Meghosszabbították a láncot, de a lábost is arrébb lökték.

Valachi úr maga is kinézett az ablakon, majd sóhajtott. Életében először tett ilyen nyilvános helyen.

Szilveszter

Klárika néni kihajolt földszinti konyhája ablakán:

– Cicc, cicc – mondott valami effélét nagyon halkán, de ennyi pont elég is volt, mert innen-onnan máris ott termett néhány macska. Vá-

18 rakozóan tekintettek föl Klárika néniére, aki erőtlen mozdulattal máris hajította ki nekik a tyúkfejet, bőroket, csontokat. A macskák komótosan nekiálltak. Ám kisvártatva megjelentek a kutyák.

Klárika néniéknél megszólalt a csengő, lánya, Kamilla indult, s miután a kukucskálón meggyőződött róla, hogy kedves kis szomszédai azok, ajtót nyitott. Klárika néni sem várta meg a fejleményeket, kezét kötényébe törölte, s ő is odasietett az ajtóhoz.

– Nagyon szépen köszönjük a finom süteményeket – mondta Teutsch Réka, és Kamilla felé nyújtott egy ajándécsomagot –, igazán semmiség, ezek csak afféle bolti nyalánkságok, nem vehetik fel a versenyt Klárika néniel, mindig elszégyellem magam, hogy kimaradt életemből az édességek művésze.

– Ó, dehogyis! De nem kellett volna ránk költenie, Réka. Kérem, jöjjenek be egy percre – szólt kedvesen Klárika néni.

– Iiii-igen, gye-gye-gyertek be, nnnne sssss – szólalt meg Kamilla, de Réka azonnal szabadkozni kezdett:

– Köszönjük, de...

– Ez a drága Eszterke mennyire megnőtt, hány éves is vagy már? – kérdezte Klárika néni.

– Tizenhat leszek februárban – válaszolt Eszter, Réka pedig reménykedett, hátha más nem veszi észre a lánya grimaszát. Azért egy kicsit könyökökkel megbökte, mire Eszter színpadiasan tágranyitott szemmel mintha azt kérdeznék: mi van?

– Ó, hogy telik az idő, nemrég még a kis szánkóval húzta az óvodástársát a parkban, ugye, Kamilla, éppen a tegnapi sétánkon emlegettem...

– Iiigen, éééééppen ttttttttegnap...

De igazán, jöjjenek be egy percre....

Sajnos, nagy rohanásban vagyunk – mondta Teutsch Réka –, Eszter szilveszteri mulatságba készül, s tetszik tudni, hogy van ez, Klárika néni, frizura, ruha, manikűr...

Ó, hogyne tudnám, én is milyen szívesen mennék, itt vagyok, kilencvenegy évesen...

Isten éltesse, Klárika néni! – Teutsch Rékának nem volt újdonság a kilencvenegy, szinte heti rendszerességgel értesítette őt Klárika néni a koráról, meg arról, hogy telik az idő, de valahogy soha nem adta fel a reményt: ha közbévág a litániába, hamarabb szabadul. Kamilla miatt viselte el az egészet, bár őt az anyja alig engedte szóhoz jutni. Réka szentül meg volt győződve, hogy az

áspiskígyó Klárika néni különféle porokat hint mesés süteményeibe, Kamillát így láncolta magához, hogy ötven évesen is olyan mint egy kisgyerek, pedig elvileg tökéletesen egészséges nő lenne. Klárika néni zavartalanul folytatta:

Ha tudnák, kedveskéim, mennyire szívesen szilvesztereznék én is, annyira, de annyira magányos vagyok... – és patyolattiszta kötényével fölítatta szeme sarkát. 19

Réka Kamillára nézett, Kamilla ott állt a konyhaküszöbön lehorgaszott fejjel.

Még egyszer köszönjük a süteményeket, kellemes estét kívánunk! – mondta gyorsan Teutsch Réka, s Esztert maga előtt tolvá kilépett az ajtón.

Esernyő

A könyvtár zárva volt. Mihez kezdjen most, téblábolt Teutsch Réka a bécsi állami egyetem kapujában, esett, napok óta ezt csinálta, visszamenni a kollégiumba a két autóbusszal és a U-Bahnnal több mint egy óra, viszont délután négyig mégsem sétálhat az esőben. Végül is, gondolta, a Schönbrunner Schloßstraße ott van a nagy kert mellett, van ott állatkert is, meg múzeum is, könnyen eltelik ott az idő.

Mire odaért, cipője átázott, keze rádermedt az esernyő elefántcsontszín nyelére. Teljesen elment a kedve az állatkerttől. Arra viszont nem számított, hogy a múzeum sem lesz melegebb: hatalmas hodályokban császári hintók, a falakon festmények, büszke lovak tekintettek le a látogatóra, kantárszárak lovászfíúk kezében. Teutsch Réka közelebb lépett az egyikhez, hogy elolvassa a kép címét. II Ramses.

Legalább itt is az állatok a főszereplők.

A kis kastélyt ezen a későnovemberi esős délutánon, amikor Teutsch Réka egy befőttesüveg szelídgesztenye mézzel Julia Contéhoz ment látogatóba, ápolt kert övezte, a rózsatövek gondosan be voltak csomagolva, a bejáratig fehér kavicsokkal szórt ösvény vezetett. Teutsch Réka az ernyője alól fölpillantott: az ösvényre néző egyetlen erkélyen megjelent egy elegáns, idős nő. Csak ő lehet az, gondolta Teutsch Réka, és valóban, miután az ápolónő megmutatta merre menjen, és bekopogott, ez a szép asszony nyitott ajtót.

– Remélem, nem kellett sokáig bolyongania ebben az esőben – üdvözölte Rékát Julia Conte – adja csak ide az esernyőjét, a fürdőszobában megszárad.

Teutsch Réka szíve szerint szabadkozott volna, de a szűk bejáratnál tényleg az volt a legokosabb, ha odaadja.

Egy óra múlva többszáz méteren át tartó várfal mellett gyalogolt. Valamit mintha elfelejtett volna. Hátranézett: egy csapat kutya éppen akkor vette be a kanyart a Zeneakadémia felé.

Elázott költők

A pincérek jó ideje felszívódtak, csak mi maradtunk a Partizanszkaja sugárút 81-es száma alatt található Tourist Hotel éttermében. Nem is baj, legalább nyugodtan ihattuk a magunkét. Ilja mukuzaniját nyakaltuk, kőke-
20 mény, száraz vörös 2009-ből, még legalább tizenkét évig békén kellett volna őt hagyni, de hát hajnali négykor ez már édeskevésé érdekelt. Még akkor is nehéz nap után lettünk volna, ha nem a nyomasztó Minszkben vagyunk (télen), de a nyomasztó Minszkben (és télen) valahogy minden ezer-szer nehezebb. A Janka Kupala irodalmi múzeum hívott meg kétnapos fesztiválra, ma este mi olvastunk föl: Ilja, Grigorij, Pjotr, Mása meg én. Rajtunk kívül a teremben csak kókadt vendéglátónk, Volha Leherzak tartózkodott, a nyikorgó, kilazult lábú, tömött sorokban elhelyezett székek nem kis öröme. Persze, normális otthoni körülményeink között még ennyien sem ismerkednek meg műveinkkel, egymást pedig régtől fogva nem olvassuk, s ha tehettük volna, ott is, a Janka Kupalában, míg a másik olvas, leginkább szépen bedugtuk volna a fülünket.

– „Nem vagyok költő, isten ments, dehogyan – nem kell a hírnév, meg-vagyok magamba, bár hébe-hóba rímet faragok, a nevem egyszerű: Kupala Janka” – üvöltötte Pjotr magasba tartott mutatóujjal, majd fogta Ilja ötlite-res demizsonját, s lötytyintett egyet-egyet Mása meg a maga poharába.

– Miről beszélsz te, miről beszélsz? – nézett rám sötétén Grigorij, és próbált úgy helyezkedni, hogy csak ő férjen be a látóterembe. – Még hogy időutazás, gratulálok, mit mondhatnék, gratulálok, ha neked ez az ebszar időutazás, akkor ...

– Nyugi, Grigorij – mondtam én –, egyáltalán nem...

– Nekem te ne magyarázz, engem egy csöppet sem hat meg, hogy nő vagy – és Grigorij ingujját tűrögetve kezdett fölemelkedni, egy pillanatra még Pjotr is felénk nézett, aztán Mását átkarolva folytatta:

– „A híres költőt eldédelgetik, babér jár néki, ódák büszke hangja... A csöndes dalost észre sem veszik – csak falum tudja: ez Kupala Janka.”

Grigorijnak közben sikerült fölállnia, körülnézett tanácstalanul, egy pillanatra találkozott a tekintetünk, „te ki vagy?”, kérdezte, de mire kitétot-tam volna a szám, és mondtam volna valamit, ő már az asztalra borulva hordyogott. Ugyanezt tette délelőtt a Mindenszentek katedrálisban, csak éppen állva. Közvetlenül azelőtt még fölfelé a lépcsőkökön megcsúszott egy amolyan csillogó barna darabkán, kabátja híven őrizte az eseményt, körülötte finto-rogorog vetették a keresztet.

– Látjátok – szólalt meg sírós hangon Ilja, és Grigorijra mutatott –, megint hagyjátok, hogy elaludjon, de én kell majd fölvigyem a szobánkba, mint a tegnap, pedig nekem a csípőm miatt nem is szabad cipelnem.

– „A boldogság e földön ritka fény, csak sejlik, fölcikázva-elborongva
– ha átragyogna népem éjjelén...” – szavalta Pjotr, és rámkacsintott. Grigorij
meg hirtelen fölpattant, s nemsokára összegyűjtött verseinek díszkiadásával
tért vissza.

– Nyisd csak ki – mondta, és kezembe nyomta a könyvet.

21

Kutyák, télen

Egész éjszaka futottunk, nagyon hideg volt, tappancsainkat már nem is éreztük, de muszáj volt futni, még ha a hideg vágta is a torkunkat, muszáj volt, Jákób már nem volt velünk, egyik lábával lett valami, és egyre lassabban jött, három lábon, aztán már nem bírta, mi meg nem állhattunk meg, mert akkor mi is megfagytunk volna, most már kisütött a nap, de hideg van, és éhesek vagyunk, megyünk Sion leánya kukájához, az egyik tömbháznál egy özvegyasszony valahogy megszerette Sion leányát, s mindig tesz ki neki csontokat, persze minden mást is megesszünk, Júda egyszercsak nem volt sehol, víz is kéne, de minden kőkemény, a hó meg vágja a torkom, egész népemnek csúfjává lettem, és gúnydalukká napestig, de nem akarok leszakadni, a többiek meg futnak tovább, aztán láttuk a testét, amikor arra futottunk, fölhusantak a madarak, valami nem volt rendben Júda szaglásával, futunk a centrumba, ott melegebb van, de sok az autó is, Jáhvé egyszer ott maradt, valami nem volt rendben a hallásával, a centrumban nem lehet maradni, hiába van meleg, futunk az állomás felé

Új Forrás 2015/2 – Selyem Zsuzsa: Ugyanazok a kutyák

